

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
att.: Rektor Torbjørn Digernes
7491 Trondheim

Trondheim, 29.4.2008

Nytt vitensenter på Kalvskinnet i Trondheim – samlokalisering med NTNU - Vitenskapsmuseet

Innledning

Vitensenteret i Trondheim er et *regionalt vitensenter* (Science Centre) under regjeringens plan for rekruttering til realfag. Senteret skal også informere allmennheten om teknologi og naturvitenskap.

Da Vitensenteret feiret 10-års jubileum for nyetableringen i Norges Banks gamle bygning i Trondheim sommeren 2007, hadde Senteret hatt nærmere 500.000 besøkende! I 2007 satte Vitensenteret ny publikumsrekord med 65.767 besøkende. Over 25.500 av de besøkende deltok også på kurs, seminar, populærvitenskapelige show, verksted, demonstrasjoner i og utenfor Senteret. I 2007 hadde Senteret ca. 13 årsverk og en omsetning på rundt 7,9 mill. kr.

Vitensenteret har i dag et voksende plassbehov. I tillegg er den gamle bygningen etter Norges Bank stort sett uegnet som Vitensenter. Utstillingsarealene for et komplett opplevelsessenter ønskes utvidet fra dagens 1000 m² til 3000 m², samt arealer for nødvendig infrastruktur.

Samtidig ønsker Vitensenteret å flytte sin virksomhet til NTNUs tomt på Kalvskinnet, og vil gjennom et utvidet samarbeid med NTNU-Vitenskapsmuseet skape et samlet, slagkraftig formidlingstilbud innen teknologi og naturvitenskap.

Vitensenterets formål

I Vitensenterets vedtekter §1 heter det:

«Vitensenteret er organisert som en stiftelse med formål å formidle naturvitenskap og teknologi på en instruktiv, engasjerende og lett forståelig måte til et bredt publikum. I størst mulig utstrekning skal besøkende engasjeres til aktiv deltagelse gjennom visualisering, bevegelse og interaktiv bruk av presentasjoner.

Vitensenteret skal henvende seg til allmennheten med spesiell vekt på barn og ungdom og inspirere disse til å velge utdanning innen naturvitenskap og teknologi. Vitensenteret skal også medvirke til forskning og utdanning innen det interaktive formidlingsfelt. Vitensenteret skal arbeide for bedre kommunikasjon mellom de naturvitenskapelige og tekniske forsknings- og utdanningsinstitusjoner og allmennheten.

Vitensenteret skal videre kunne arrangere ambulerende utstillinger og har Midt-Norge som viktigste arena. Stiftelsen har ikke økonomisk erverv til formål».

Videre heter det i Vitensenterets strategiske plan:

«Naturvitenskap og teknologi er en viktig del av vår kultur. Tanker, ideer, verdensbilde og materielle produkter med naturvitenskapelig og teknologisk opphav påvirker alles hverdag i stigende grad. Vitensenteret i Trondheim vil at alle skal få del i denne kulturen».

Ifølge planen skal Vitensenteret:

- 1) Formidle sentral kunnskap om naturvitenskap og teknologi på en interaktiv, engasjerende måte til et bredt publikum.
- 2) Rekruttere til naturvitenskapelig og teknisk utdanning, fag og yrker.
- 3) Bli et populærvitenskapelig fyrtårn og et utstillingsvindu for institusjoner og bedrifter i «teknologihovedstaden» Trondheim og for hele Midt-Norge.

Hvorfor nytt vitensenter?

Den gamle bygningen i Kongens gate er stort sett uegnet som Vitensenter. Lokaliseringen i byen er god, men bygningen er for liten. Plassmangelen gjelder både utstillingslokaler, verksteder, kontorer og ulike servicefunksjoner. Senteret mangler også lokaler til vandreutstillinger. Rominndelingen er i tillegg lite funksjonell (f.eks. inngangspartiet), og rom til visse funksjoner mangler helt (større planetarium, auditorium, undervisningsrom, garderobes, matpakkerom etc.) Utad signaliserer bygningen også et helt annet budskap enn Senterets.

I tillegg er det et sterkt behov for å profesjonalisere og modernisere utstillingene. Styret tror at et nytt og større Vitensenter vil skape økt interesse fra stiftere og sponsorer til utstillingene.

Norges forskningsråds vitensenterutvalg, som forestår tildelingen av statlige midler til vitensentrene, har derfor pålagt Vitensenteret i Trondheim å skaffe nye lokaler (rundt 1500 kvadratmeter utstillingsarealer ekstra).

Ledelsen ved Vitensenteret mener Senteret har et stort vekstpotensial. Målet med et nytt senter er å nå 120.000 besøkende, som inkluderer oppsøkende virksomhet til skoler etc. Tilsvarende mener ledelsen ved NTNU-Vitenskapsmuseet at en samlokalisering kan bidra til at også Museet dobler besøket til utstilling og skoleprogram.

Som kjent er Norges forskningsråds strategi om etablering av regionale vitensenter i ferd med å bli oppfylt. Teknisk Museum i Oslo har satset sterkt på vitensenter, og hadde i 2007 rundt 190.000 besøkende (nesten 30 % økning fra 2006). Det nye vitensenteret i Bergen (VilVite) åpnet sommeren 2007, og hadde i løpet av de første 10,5 månedene 100.000 besøkende. I mai i år åpner Jærmuseets «Vitenfabrikk» i Sandnes. Dette blir det første vitensenteret i Norge som er «skreddersydd» til formålet.

Samlokalisering med Vitenskapsmuseet

NTH, som senere ble en del av NTNU, var i 1988 en av initiativtakerne til etableringen av Vitensenteret. Den første utstillingen til Vitensenteret ble gjennomført ved Vitenskapsmuseet. NTH og senere NTNU har i hele perioden bidradd med drifts- og prosjektstøtte.

Etablering av et nytt Vitensenter ble i 2007 tatt inn i NTNUs campusplan. Samtidig ønsket både Vitensenteret og Vitenskapsmuseet å utvide samarbeidet.

En samarbeidsavtale ble derfor skrevet 20.4.2007, hvor det blant annet heter:

§1 Formål:

Vitensenteret i Trondheim (heretter Vitensenteret) og Vitenskapsmuseet (heretter VM) er to likeverdige og selvstendige organisasjoner som skal samarbeide om å skape et samlet, slagkraftig formidlingstilbud på Kalvskinnet med formål å øke forståelsen for og kunnskapen om teknologi og naturvitenskap.

§2 Samlokalisering:

Vitensenteret og VM skal samlokalisere virksomheten på Kalvskinnet for å utvikle området til et internasjonalt anerkjent sentrum for kunnskapsbasert opplevelse og formidling med grunnlag i begge institusjoners virksomhet og kompetanseområder. Et viktig delmål er å bidra til å øke rekrutteringen til realfag ved NTNU.

§3 Samarbeidets innhold:

a) Formidling

Samarbeidet mellom Vitensenteret og VM ønsker å utnytte respektive enheters særlige pedagogiske spisskompetanse og erfaring for å kunne tilby et variert og slagkraftig formidlingstilbud til allmennheten med vekt på grunnskolesektoren.

b) Kunnskapsutvikling

Vitensenteret og VM skal samarbeide om kunnskapsutvikling på området vitensenterpedagogikk- museums pedagogikk og ut fra sine forutsetninger og interesser bidra til realiseringen av en anerkjent utdanning innen museums pedagogikk og forskningsjournalistikk.

c) Servicetjenester

De to enhetene tar sikte på å utnytte de gjensidige driftsmessige fordeler som måtte ligge i samordning av undervisningsopplegg/omvisninger, vakthold og administrative tjenester.

I Vitensenterets planlagte nybygg på Kalvskinnet er det planlagt felles foajé og publikumsinngang, verksteder, auditorium, kafé/restaurant samt muligheter for felles bibliotek og butikk.

I mars 2008 kom også Kunnskapsdepartementets Stortingsmelding nr. 15 «Tingenes tale» om universitetsmuseene. Her heter det om samarbeidet med vitensentrene:

«Kunnskapsdepartementet vil understreke at vitensentrene skal samarbeide nært med universitetsmuseene om formidling tilpasset skolens læreplaner og rettet mot allmennheten. Tilsvarende skal universitetsmuseene vektlegge behovet for styrket dialog med vitensentrene med det formål å samkjøre innsatsen mot opplæringssektoren og allmennheten».

Vitensenteret og VM ønsker i tillegg å samarbeide nærmere med andre organisasjoner med tilnærmet samme formål. Institusjoner som Artsdatabanken har allerede meldt sin interesse for lokaler i et nybygg.

Status for nybygg

Vitensenteret har iverksatt en arkitektkonkurranse og bedt om forslag til et nytt vitensenter.

Dette innebærer:

- Vitensenterets nybygg planlegges bygd på NTNUs tomt på Kalvskinnet og plassert parallelt med Vitenskapsmuseets administrasjonsbygg (Schøninghuset).
- Vitensenteret vil stå som eier av bygget og vil derfor be om at det stilles til rådighet en festet tomt med plass til 4500 m², samt en eventuell samlokalisering av VM sitt magasinbehov i kjellerplan.
- Vitensenteret skal inneholde utstillingsarealer (ca. 3000 m²), planetarium, auditorium, bibliotek, kontorer, møterom, kafé/restaurant, butikk, toaletter, garderobes, verksted etc.
- Vitensenteret skal kobles sammen med både Vitenskapsmuseets administrasjonsbygg og Gunnerusbygget.

I tillegg:

- Det vurderes å bygge kontorlokaler for utleie med standard infrastruktur i øvre etasje(r) på toppen av nybygget, med et samlet areal på 1000-1500 m², som i så fall forutsetter langsiktige leiekontrakter.

Forutsetninger:

- Nybygget vurderes plassert oppå et større magasinbygg, som i så fall planlegges bygd i to etasjer under bakken (samlet areal ca. 4000 m²), og som kan brukes av Vitenskapsmuseet.
- Kjelleretasjene må da dimensjoneres og fundamenteres for å bære nybygget.
- På tomten står det i dag et mindre murhus, garasje- og lagerbygg som forutsettes revet.

For byggeprosjektet er det utarbeidet et eget romprogram med funksjonsbeskrivelser og arealsammenstilling.

Videre er følgende fremdriftsplan lagt til grunn:

- arkitektkonkurranse med frist for innlevering av forslag til nybygg 27.6.2008
- evaluering og valg av arkitekt 6.8.2008
- frist for utarbeidelse av forprosjekt 7.1.2009
- beslutning om igangsetting av byggeprosjekt 4.3.2009
- start detaljprosjektering 19.3.2009
- start grunnarbeider for magasinbygg 19.6.2009
- start arbeider for det nye Vitensenteret 16.10.2009
- overtakelse av magasin og nybygg 24.11.2010

For øvrig vises til overlevert "Program for arkitektkonkurransen" datert 13.4.2008.

Eier av nybygg og magasin

Vitensenteret har som mål å ha et eget nybygg innflyttingsklart i 2010 bl.a. for å markere:

- NTHs 100-års jubileum
- 250-års jubileum for Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS)
- SINTEFs 60-års jubileum

En slik fremdrift av prosjektet er mulig å greie, men det forutsetter at uforutsette forhold ikke oppstår underveis.

Vitensenteret har derfor iverksatt en arkitektkonkurranse og tatt ansvar for å fullføre et forprosjekt, som i neste omgang kan gå over i en byggefase.

Vitensenteret ønsker å bygge et nybygg for sin virksomhet. Samtidig vurderes en løsning for bygging av magasin for VM under bakkenivå. Et alternativ, som Vitensenterets styre har vurdert, kan være at NTNU/VM leier arealer fra Vitensenteret som påtar seg investering og bygging av magasin basert på en avtalt husleie. På et senere tidspunkt kan så eierskapet til magasindelen vurderes overført til VM. Andre alternativer er også mulig.

Vitensenteret ser frem til videre drøftinger med NTNU for å avklare forhold knyttet til tomt, eierskap til magasinarealer, finansiering/bygging av magasin, leiekontrakt, drift av nybygg og magasin, ansvar for organisering og gjennomføring av byggeprosjekt (byggeledelse, romkomié, byggekomité etc.).

For ordens skyld gjøres oppmerksom på at Vitensenterets styrende organer ved råd og styre har godkjent gjennomføringen av både arkitektkonkurranse og forprosjekt.

Beslutning om igangsetting av hele byggeprosjektet krever imidlertid ny beslutning i stiftelsens styrende organer.

Med hilsen
Vitensenteret i Trondheim

Jan M. Øverli
styreleder